

Özel Eğitim Dersinde Örnek Olay İnceleme Yönteminin Öğrenenlerin Üstbilişsel Farkındalıklarına, Derse Yönelik Tutumlarına ve Görüşlerine Etkisi: Bir Karma Yöntem Araştırması

The Effect Of The Case Study Method In Special Education Course On Learners' Metacognitive Awareness, Attitudes Towards The Course and Views: A Mixed Method Study

Şule FIRAT DURDUKOCA

Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Kars, Türkiye

Makale Geliş Tarihi: 19.01.2016

Yayına Kabul Tarihi: 22.03.2016

Özet

Araştırmada özel eğitim dersinde örnek olay inceleme yönteminin öğretmen adaylarının üstbilişsel farkındalıklarına, derse yönelik tutumlarına ve görüşlerine etkisini incelemek amaçlanmıştır. Araştırma, bir karma yöntem araştırması olup gömülü (içeyerleşik) desen kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın nicel verileri tek grup öntest-sontest modeli ile nitel verileri ise odak grup görüşmesi yöntemiyle toplanmıştır. Nicel verilerin analizinde ilişkili gruplar t testi ve Wilcoxon işaretli sıra testi, nitel verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda; örnek olay inceleme yönteminin öğretmen adaylarının üstbilişsel farkındalıklarını ve derse yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirdiği belirlenmiş, adayların özel eğitim dersinde örnek olay inceleme yönteminin kullanılmasına yönelik olumlu görüşlere sahip oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: özel eğitim, örnek olay, üstbilişsel farkındalık, tutum.

Abstract

The aim of this study was to determine the effect of the case study method in special education course on prospective teachers' metacognitive awareness, attitudes towards the course and views. This is a mixed method study, and it was conducted using grounded (embedded) theory. The quantitative data of study were gathered using the one group pretest-posttest model, while the qualitative data were gathered using focus group interviews. The correlated groups T test and the Wilcoxon signed rank test were used to analyze the quantitative data, while content analysis was used for the qualitative data. The study found that the case study method positively improved prospective teachers' metacognitive awareness and attitudes towards the course. This

study also determined that prospective teachers have positive views about using the case study method in the special education course.

Keywords: special education, case study, metacognitive awareness, attitudes

1. Giriş

Her birey bedensel, zihinsel, sosyal, duygusal vb. özellikleri yönünden farklılık gösterir. Ancak bireyler bu farklılıkları nedeni ile akranlarından belirgin derecede ayrılan bir özellik gösteriyorlarsa, o zaman bireylerin alacakları eğitim hizmetleri de akranlarından ayrılacak ve özel eğitim gerektirecektir (Yıldırım-Doğru, 2013, s.39). Bu doğrultuda 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye (1997) göre özel eğitim gerektiren bireyler; “çeşitli nedenlerle, bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren bireyler” olarak tanımlanmaktadır.

Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim hakları yasalarca korunmuştur. Ancak dikkati çeken nokta, okullarımızda özel gereksinimli öğrencilerimizin sayılarının gün geçtikçe artmasıdır. Millî eğitim istatistiklerine göre; 2006-2007 eğitim-öğretim yılında okullarımızda 32.027 özel gereksinimli öğrenci bulunurken, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında bu sayının 259.282'ye yükseldiği görülmektedir (MEB, 2007, 2015). Bu veriler bize Atıcı (2014)'nın da çalışmasında belirttiği gibi ilköğretim, ortaokul ve ortaöğretim düzeyindeki hemen hemen tüm okullarda özel gereksinimli öğrencilere rastlanabileceğini göstermektedir. Sınıfında özel gereksinimli öğrencileri olan öğretmenlerin, bu öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını gereksinimlerine uygun olarak karşılayabilmeleri için, öğrencileri tanımaları, öğrencilere eğitim hizmetlerinin sağlanmasındaki mevzuatı bilmeleri ve özellikle öğretmene düşen rol ve sorumlulukların farkında olmaları büyük önem taşımaktadır (Cavkaytar, 2014, s.5; Vuran, 2013, s.iii). Öğretmenlerin bu bilgi ve farkındalıklara hizmet öncesinde sahip olmalarını sağlamak amacıyla, 2006 yılında güncellenen öğretmen yetiştirme lisans programlarına öğretmenlik meslek bilgisi dersi kapsamında “Özel Eğitim” dersi konulmuştur.

Öğretmen adaylarının genel olarak özel gereksinimli bireyler ve özellikleri konularında bilgi sahibi olmalarını sağlayan özel eğitim dersi, teorik bir derstir. Dersin uygulama boyutunun olmaması, öğretim elemanlarının öğretme-öğrenme sürecinde çeşitli öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanarak öğrenme sürecini zenginleştirmelerine yönelik bir gereklilik hissetmemelerine sebebiyet verebilir. Ayrıca uygulamadan yoksun bir ders süreci, öğretmen adaylarının mesleki yaşantılarında özel gereksinimli öğrencilerle yaşayacakları durumlar karşısında bir öğretmen olarak ne yapacaklarına, nasıl davranacaklarına, karşılaştıkları problemleri nasıl çözeceklerine ilişkin örnek uygulamalardan yoksun olmalarına yol açabilir. Nitekim Kumral ve Saracaloğlu (2011) öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin uygulama kredilerinin olmamasının öğretim elemanlarının bu derslerde yöntem çeşitliliğine gitme zorunluluklarını

ortadan kaldırdığını, bu derslerde sadece konuların aktarıldığını, bu konuların değişik ortamlarda, şartlarda ve zamanlarda nasıl kullanılacağı, ortaya çıkan problemlerin ne olacağı ve nasıl çözülebileceği konularının eksik bırakıldığını belirterek derslerin işleniş sürecini eleştirmişlerdir. Dolayısıyla özel eğitim ders sürecinde, hem öğretmen adaylarının öğrenme süreçlerini zenginleştirmek hem de edindikleri bilgilerle özel gereksinimli öğrencilerin problemlerine nasıl çözümler üretebileceklerini görmelerini sağlamak amacıyla, teori ve uygulama arasında köprü görevi gören öğretim yöntemlerinin kullanılması önemlidir. Bu öğretim yöntemlerinden biri de örnek olay inceleme yöntemidir.

Örnek olay inceleme yöntemi, teorik ve uygulama arasında ilişki kurarak öğrenenlerin analitik ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişimini sağlayan, pek çok eğitimci tarafından eğitim-öğretim sürecinde “en iyi uygulama” olarak adlandırılan etki temelli bir öğretim yöntemidir (McFarlane, 2015). Yöntem, yaşamda karşılaşılmış ya da karşılaşımla olasılığı bulunan sorun niteliğindeki olaylara, öğrencilerin katılımı ile çözüm yolları bulma temeline dayanmaktadır (Gözütok, 2006, s.267). Yöntemin en büyük yararı, öğrencilere bildiklerini, kavradıklarını gerçek durumlara uygulama fırsatı sağlamasıdır (Sönmez, 2003, s.283).

Örnek olay inceleme yöntemi problem çözme etkinliği olarak kullanıldığında öğrenenlerin problem çözme becerilerinin gelişimine katkı sağlar (Şahin, Atasoy ve Somyürek, 2010). Öğrenenlerin problem durumları üzerine düşünebilmeleri, tartışabilmeleri, çıkarım yapabilmeleri, çözüm yolları önerebilmeleri ve karara varabilmeleri için öncelikle kendi düşüncelerinin farkında olmaları yani üstbilişsel farkındalığa sahip olmaları gereklidir. Üstbiliş kavramını eğitim literatürüne kazandıran Ann Brown ve John Flavell, üstbilişi bireyin kendi düşüncelerini anlama ve düzenleme yeteneği olarak tanımlamaktadırlar (Lin, 2001). Aurah (2013) üstbiliş ile ilgili yapılan çalışmaların çoğunda, üstbiliş ile problem çözme becerisi arasında güçlü bir ilişki tespit edildiğini belirtmekte, ayrıca problem çözme sürecinin; problem hakkında toplanan bilgilerin analizi, bilgiyi organize etme, bir eylem planı hazırlama ve ortaya çıkan tüm süreci değerlendirmeyi gerektirdiğini ve bu tüm sürecin de üstbilişin karakterlerini oluşturduğunu vurgulamaktadır. Örnek olay inceleme yönteminde öğrenciler gerçek yaşam problemlerine çözümler üretme sürecinde; probleme yönelik bilgileri toplayacak, analiz edecek, bir eylem planı hazırlayacak, gerekli durumlar için alternatif çözüm yolları üretecek, çözüm yollarını işe koşarak problemi çözecek ve sonuç olarak yaşanan tüm bu süreci yeniden değerlendireceklerdir. Dolayısıyla örnek olay inceleme yöntemi, problem çözme etkinliği olarak kullanıldığında öğrenenlerin üstbilişsel farkındalıklarını geliştirebilir.

Hemen her öğretim yönteminin avantajları olduğu kadar sınırlılıkları da bulunmaktadır. Örnek olay inceleme yönteminin en önemli sınırlılıklarından biri, örnek olayın öğrencilerin ilgilerini çekecek nitelikte olmaması bu nedenle öğrencilerin olayı ciddiye almamaları ve sınıf çalışmalarına yeterli düzeyde katılmamalarıdır (Cameron vd., 2012). Bu durum öğrencilerin teori ve uygulamayı birlikte yürütmelerine engel

teşkil edebileceği için üstbilişsel farkındalıklarının üst düzeyde gelişmemesine neden olabilir. Çünkü Brown (1987) üstbilişsel farkındalığı geliştiren en etkili stratejilerin teori ve uygulamanın birlikte yürütüldüğü stratejiler olduğunu belirtmektedir. Ayrıca öğrencilerin sınıf çalışmalarına yeteri düzeyde katılmamaları, derste aktif olmamalarına yol açarak derse yönelik olumsuz tutum geliştirmelerine sebebiyet verebilir. Nitekim İbrahimoglu ve Öztürk (2013) çalışmalarında öğrencilerin; öğrenme sürecinde etkin oldukları, anlamlı ve zevkli buldukları derslere yönelik daha olumlu bir tutum içerisinde olduklarını belirlemiştir.

Öğretmenlerin mesleki yaşantılarında özel gereksinimli öğrencilere yönelik olumlu tutum geliştirebilmelerini sağlamanın yollarından biri, öğrenim süreçleri içerisinde özel eğitim dersine yönelik olumlu tutumlara sahip olmalarını sağlamaktır. Çünkü pek çok araştırma, öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilere yönelik olumsuz tutumlara sahip olduklarını (Sadioğlu, Batu, Bilgin ve Oksal, 2013; Snyder, 1999; Sodik, Podell ve Lehman, 1998; Vaughn vd, 1996) ve bu tutumların öğretmenlerin özel eğitimle ilgili yeterli bilgi birikimine sahip olmamalarından kaynaklandığını (Malak, 2013; Özdemir ve Ahmetoğlu, 2012; Bigham, 2010; Özdemir, 2008; Avramidis, Bayliss ve Burden, 2000) belirtmektedir. Özel eğitim dersi öğretmen adaylarının özel eğitime yönelik bilgi edinmelerine olanak sağlayan bir derstir. Dolayısıyla bu derse yönelik adayların olumlu tutumlara sahip olmaları son derece önemlidir. Öğretmen adaylarında ilgi uyandıracak, onların sınıf çalışmalarına etkin katılımlarını sağlayacak örnek olaylar, adayların derse yönelik olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağlayabilir.

Bu açıklamalar doğrultusunda, bu çalışmada özel eğitim dersinde örnek olay yöntemine göre düzenlenen öğretim uygulamalarının öğretmen adaylarının üstbilişsel farkındalıklarını ve derse yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştireceği hipotezinin test edilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca uygulama sürecinin etkililiği hakkında daha iyi çıkarımlarda bulunmak, hipotez testi sonuçlarını daha iyi açıklayabilmek adına öğretmen adaylarının derse yönelik görüşlerini almak da araştırmanın amacı kapsamındadır. Belirlenen bu amaçlara ulaşmak adına aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmaktadır:

1. Örnek olay inceleme yöntemine göre düzenlenen öğretim uygulamaları öncesi ve sonrasında öğretmen adaylarının üstbilişsel farkındalık düzeyleri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Örnek olay inceleme yöntemine göre düzenlenen öğretim uygulamaları öncesi ve sonrasında öğretmen adaylarının derse yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Özel eğitim dersinde örnek olay inceleme yönteminin uygulanması hakkında öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?

2. Yöntem

2.1 Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Anabilim Dalı 2. sınıfında öğrenim gören 28 bayan (n=28) ve 30 erkek (n=30) olmak üzere toplam 58 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada 2.sınıfların seçilme nedeni, Özel Eğitim dersinin Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Lisans Öğretim Programı'na göre 2. sınıflarda okutulan bir ders olmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunun seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabılır durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

2.2 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem araştırmadır. Araştırmada karma yöntemlerden gömülü (içeyerleşik) desen kullanılmıştır. Bu desende nitel veya nicel yöntemlerden biri diğerine göre daha fazla ön plana çıkmakta ancak elde edilen verilerin desteklenmesi, genellenmesi ya da açıklanması için alternatif yöntemlerle elde edilen verilere de ihtiyaç duyulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.356). Bu araştırmanın nicel verileri tek grup öntest-son-test modeli ile nitel verileri ise odak grup görüşmesi yöntemiyle toplanmıştır.

2.3 Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Araştırmada adayların üstbilişsel farkındalık düzeyleri araştırmacı tarafından geliştirilen “Üstbilişsel Farkındalık Ölçeği” kullanılarak belirlenmiştir. Ölçeğin geçerliğini belirlemek amacıyla açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin açıklanan varyansının %45.05 olduğu, ölçeğin tamamı olumlu toplam 18 maddeden oluşan üç faktörlü bir yapıya sahip 5’li likert tipi bir ölçek olduğu tespit edilmiştir. Ölçek alt faktörlerinde sırasıyla; “kişisel farkındalık” faktöründe 8, “organizasyonel farkındalık” faktöründe 6 ve “yargısal farkındalık” faktöründe 4 madde bulunmaktadır. Açımlayıcı faktör analizinden elde edilen üç faktörlü yapıyı test etmek için doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda test edilen modelin; χ^2/sd (ki-kare/serbestlik derecesi oranı) ve RMSEA (tahmini hataların ortalama karelerinin karekökü) uyuşma istatistiklerinin “mükemmel uyum” değerine sahip oldukları, GFI (uyuşma indeksi), AGFI (düzeltilmiş uyuşma indeksi), CFI (karşılaştırmalı uyuşma indeksi), NNFI (Normlaşmamış uyuşma indeksi), RMR (hataların ortalama karelerinin karekökü), SRMR (standardize edilmiş hataların ortalama karelerinin karekökü) uyuşma istatistiklerinin ise “kabul edilebilir uyum” değerine sahip oldukları belirlenmiştir. Böylelikle modelin üç faktörlü yapısı doğrulanmıştır. Ölçeğin Cronbach-alpha güvenilirlik katsayısı değerleri; ölçeğin bütünü için .75, alt boyutları için ise sırasıyla.79, .72, .62 olarak tespit edilmiştir (Fırat-Durdukoca, 2013).

Adayların özel eğitim dersine yönelik tutumları da araştırmacı tarafından geliştirilen “Özel Eğitim Dersi Tutum Ölçeği” kullanılarak tespit edilmiştir. Ölçeğin geçerliği açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi teknikleri kullanılarak belirlenmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin açıklanan varyansının %54.87 olduğu, ölçeğin üç faktör altında toplam 17 maddeden oluşan 5’li likert tipi bir tutum ölçeği olduğu belirlenmiştir. Belirlenen bu 3 faktörlü yapıyı tespit etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. DFA sonucunda test edilen modelin; χ^2/sd , RMSEA, CFI, GFI, AGFI uyuma istatistiklerinin “mükemmel uyum” ölçüsünde, SRMR ve NNFI değerlerinin ise “kabul edilebilir uyum” ölçüsünde oldukları belirlenmiş ve böylelikle ölçeğin 3 faktörlü yapısı doğrulanmıştır. Ölçeğin 8 maddeyi kapsayan birinci faktörü “derse yönelik bakış açısı”, 6 maddeyi kapsayan ikinci faktörü “derse yönelik olumsuz tutum” ve 3 maddeyi kapsayan üçüncü faktörü “derse duyulan haz” olarak adlandırılmıştır. Ölçeğin birinci ve üçüncü alt boyutlarında yer alan maddelerin tamamı olumlu iken ikinci alt boyuttaki maddelerin tamamı olumsuzdur. Ölçeğin Cronbach-alpha güvenilirlik katsayısı değerleri; ölçeğin bütünü için 0.88, alt boyutları için ise sırasıyla 0.84, 0.84, 0.68 olarak tespit edilmiştir (Fırat- Durdukoca, 2015).

Öğretmen adaylarının özel eğitim dersinde örnek olay inceleme yönteminin uygulanmasına yönelik görüşleri ise odak grup görüşmesi yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmada görüşme türlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tercih edilmiştir. Bu görüşme türü; araştırmacı tarafından önceden belirlenmiş ya da görüşme sırasında ortaya çıkan konulara göre yeni soruların da sorulabildiği bir veri toplama yöntemidir (Güler, Halıcioğlu ve Taşgın, 2013, s.113). Görüşmecilere yöneltilecek sorular araştırmacı tarafından literatürdeki benzer araştırmalar da (Kabapınar ve Özkan, 2012; Alacapınar, 2009) incelenerek hazırlanmış, program geliştirme alan uzmanlarının görüşlerine sunulmuş, gerekli düzeltme çalışmaları yapılarak son şekline kavuşturulmuştur. Ardından görüşme sürecine gönüllü olarak katılan 8 öğretmen adayının, hazırlanan sorulara yönelik görüşleri alınmıştır. Araştırmacının moderatörlüğünde görüşmeler toplam 45 dakikalık bir süre içerisinde yüz yüze gerçekleştirilmiş ve ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Adaylara yöneltilen sorular aşağıda sıralanmıştır:

1. Örnek olay inceleme yönteminin derslerde kullanılmasının amacı nedir?
2. Örnek olay inceleme yöntemiyle özel eğitim dersini işleme sürecine yönelik duygu ve düşünceleriniz nelerdir?
3. Özel eğitim dersinde örnek olayların öğrenme düzeyinize etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? Niçin?

2.4 Uygulama süreci

Araştırmada özel eğitim dersi bir yarıyıl süresince örnek olay inceleme yöntemi ve bu yönteme uygun olarak kullanılan soru-cevap, drama, beyin fırtınası, konuşma halkası teknikleri kullanılarak yürütülmüştür. İlk aşamada Rehberlik ve Psikolojik Da-

nışmanlık Lisans Öğretim Programı'nda yer alan özel eğitim ders içeriği incelenerek yaklaşık 12 hafta sürecek olan eğitim-öğretim süreci için üniteler belirlenmiş ve her üniteye uygun içerisinde bir problem barındıran örnek olaylar hazırlanmıştır. Örnek olaylardan bazıları araştırmacı tarafından, bazıları da kaynak kitaplardan alınarak öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde gerekli düzenlemeler yapılarak hazırlanmıştır. Hazırlanan örnek olaylar, bu yönetime yönelik çalışması olan öğretim üyelerinin görüşlerine sunulmuştur ve görüşler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Uygulamaya başlamadan önce, bir haftalık ders süreci içinde (üç saat) öğretmen adaylarına örnek olay inceleme yöntemi hakkında bilgiler verilerek adayların yöntemi tanımları sağlanmış, ardından her hafta, öncelikle ünite konuları hakkında öğrenenlerin aktif öğretim yöntemleriyle, sahip olmaları gereken bilgilere ulaşmaları sağlanmış, böylelikle bilgi eksiklikleri tamamlanmış daha sonra öğrendikleri bilgileri uygulayabilecekleri örnek olaylar PowerPoint sunusu şeklinde sınıfa sunulmuştur. Örnek olay sınıfa sunulduktan sonra tartışma sorularıyla olayların daha iyi anlaşılıp analiz edilmesi sağlanmış, bu noktada soru-cevap ve konuşma halkası teknikleri kullanılarak adayların olaydaki kahramanlarla empati kurmaları sağlanmış, drama çalışmaları yapılarak örnek olay sınıf ortamında canlandırılmış ve beyin fırtınası tekniği kullanılarak olaydaki probleme seçeneekli çözümler üretilmiştir.

2.5 Verilerin Analizi

Araştırmada öğretmen adaylarının üstbilişsel farkındalık düzeyleri ve derse yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla toplanan verilerin analizinde SPSS 15.0 paket programı kullanılmış, veriler 0.05 anlamlılık düzeyinde karşılaştırılmıştır. Araştırmanın öntestlerinden elde edilen veri setleri incelendiğinde, Üstbilişsel Farkındalık Ölçeği öntest sonuçlarının normallik sayıtlısını sağlarken Özel Eğitim Dersi Tutum Ölçeği öntest sonuçlarının normallik sayıtlısını sağlamadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle verilerin analizinde parametrik testlerden ilişkili gruplar t testi ve parametrik olmayan testlerden Wilcoxon işaretli sıra testleri kullanılmıştır.

Öğretmen adaylarının özel eğitim dersinde örnek olay inceleme yönteminin uygulanmasına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla, içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla öncelikle kayıt cihazına alınan görüşmeler yazıya dökülmüş, ardından görüşmecilere yöneltilen görüşme soruları temele alınarak görüşme kodlama anahtarı hazırlanmıştır. Görüşme kodlama anahtarının güvenilirliğini belirlemek için yansız atama yolu ile seçilen beş katılımcının görüşme dökümü araştırmacı dışında iki farklı uzman tarafından, görüşme kodlama anahtarı eşliğinde incelenmiştir. İnceleme sürecinde uzmanlar katılımcıların görüşme dökümlerindeki her soruya verdikleri yanıtlar için görüşme kodlama anahtarındaki ilgili sorulara yönelik hazırlanan seçeneği işaretlemişlerdir. Uzmanlar tarafından işaretlenen seçenekler her bir soru için tek tek karşılaştırılmış ve görüşme kodlama anahtarına son şekli verilmiştir. Araştırmacı ve uzmanlar, birbirlerinden bağımsız olarak her bir görüşmeciye ait verileri soru bazında değerlendirip kodlama anahtarındaki her soru için hazırlanan uygun seçeneğe göre işaretlemişlerdir. Bu sürecin sonunda uzmanların her bir soruya

ait işaretledikleri seçenekler “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” şeklinde de yeniden değerlendirilmiş ve içerik analizinin güvenilirliğini belirlemek için Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen Güvenirlilik= Görüş Birliği/Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı formülü kullanılmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın güvenilirliği tüm sorular için %94 olarak belirlenmiştir. İçerik analizi sonucunda elde edilen bulgular sayısallaştırılmadan katılımcıların söylemlerinden, konuşma dilinin kullanıldığı gibi kalmasına özen gösterilerek, doğrudan alıntılarla sunulmuştur.

3. BULGULAR

3.1 Nicel Verilere İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda toplanan nicel verilerin analizinden elde edilen sonuçlar ilgili alt problemlere göre sunulmuştur.

Tablo 1’de araştırmanın ilk alt problemi olan “Örnek olay inceleme yöntemine göre düzenlenen öğretim uygulamaları öncesi ve sonrasında öğretmen adaylarının üstbilişsel farkındalık düzeyleri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yönelik elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 1. Adayların Üstbilişsel Farkındalık Ölçeği Öntest-Sontest Sonuçları

Ölçek alt boyutları		Testler	N	$\bar{X}$	S	d	t	p
Üstbilişsel Farkındalık Ölçeği	Kişisel Farkındalık	Öntest	58	30.10	4.68	57	5,08	.00
		Sontest	58	34.68	5.8			
	Organizasyonel Farkındalık	Öntest	58	22.68	4.71	57	3.89	.00
		Sontest	8	25.86	3.68			
	Yargısal Farkındalık	Öntest	58	14.20	3.81	57	7.88	.00
		Sontest	58	18.48	2.20			

Tablo 1’e göre araştırmaya katılan öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve sonrası üstbilişsel farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın tüm ölçek alt boyutlarında uygulama sonrası yani sontest lehine olduğu görülmektedir ($p < .05$). Ayrıca adayların ölçek alt boyutları sontest puan ortalamaları incelendiğinde, tüm alt boyutlarda üstbilişsel farkındalığın çok yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 2’de “Örnek olay inceleme yöntemine göre düzenlenen öğretim uygulamaları öncesi ve sonrasında öğretmen adaylarının derse yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” alt problemine yönelik elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 2. Adayların Özel Eğitim Dersi Tutum Ölçeği Sontest-Öntest Sonuçları

Ölçek alt boyutları	sontest-öntest	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	z	p	
Özel Eğitim Dersi Tutum Ölçeği	Derse yönelik bakış açısı	Negatif sıra	22	27.50	605.0	1.38*	.16
		Pozitif sıra	33	28.33	935.0		
		Eşit	3				
	Derse yönelik olumsuz tutum	Negatif sıra	4	8.38	33.50	6.04	.00
		Pozitif sıra	49	28.52	1397.50		
		Eşit	5				
	Derse duyulan haz	Negatif sıra	10	12.40	124.0	5.51	.00
		Pozitif sıra	46	32.06	1472.0		
		Eşit	2				

*Negatif sıra temeline dayalı

Tablo 2’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adayların Özel Eğitim Dersi Tutum Ölçeği “derse yönelik olumsuz tutum” ve “derse duyulan haz” alt boyutları sontest-öntest puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar yani sontest lehine olduğu gözlenmektedir. Ayrıca Tablo 2’ye göre öğretmen adaylarının ölçeğin “derse yönelik bakış açısı” alt boyutunda öntest-sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı da belirlenmiştir. Araştırmanın bu alt boyutundan elde edilen sonuca göre, örnek olay yöntemine göre düzenlenen öğretim uygulamalarının, öğretmen adaylarının derse yönelik bakış açılarında anlamlı bir farklılık yaratmadığı, derse yönelik olumsuz tutumlarını azalttığı ve derse duydukları hazzı arttırdığı söylenebilir.

3.2 Nitel Verilerin Analizi

Bu bölümde odak grup görüşmesi ile toplanan nitel verilerin analizinden elde edilen sonuçlar sunulmuştur. Adayların görüşleri, gizlilik ilkesi gereği “aday” yı karşılaması açısından A1, A2, A3... olarak numaralandırılarak sunulmuştur.

Öğretmen adaylarının “Örnek olay inceleme yönteminin derslerde kullanılmasının amacı nedir?” sorusuna yönelik görüşleri incelendiğinde, adayların görüşlerinin; öğrenilenlerin kalıcılığını attırmak, öğrenenlerin dikkatini derse ve konuya çekmek, problem çözme becerilerini, bilişsel farkındalığı arttırmak ve empati becerisini geliştirmek üzere beş alt temada toplandığı görülmüştür.

Adaylardan biri örnek olay inceleme yönteminin derslerde kullanım amacını, derste öğrenilen teorik bilgilerin sınıf içi uygulamalı çalışmalarla pratiğe dönüşmesini sağlayarak öğrenilenlerin kalıcılığını arttırmak olarak yorumlamış ve görüşünü şöyle açıklamıştır. “Bu yöntem ezbere dayalı derslerde kullanılarak, konuların sınıf içinde yaşanmış hayat hikâyeleri üzerinden uygulanmasını sağlar. Uygulamalar konuyu öğrencilerin zihinlerinde kalıcı hale getirir. Böylece öğrenci hem bilgi edinmiş olur hem de aynı anda edindiği bilgiyi kullanarak deneyim sahibi olur... (A1)”

Örnek olay inceleme yönteminin derslerde öğrenenlerin; problem çözme becerilerini geliştirmek ve bilişsel farkındalıklarını arttırmak amacıyla kullanıldığı yönünde görüş bildiren adaylardan biri, düşüncesini şöyle dile getirmişlerdir. *“Yöntem öğrenenlerin problem çözebilme becerisini geliştirmek ve bilişsel gelişimi hakkında da dönüt sağlamak amacıyla derslerde kullanılır. Bir örnek olayla karşı karşıya kaldığımızda öncelikle bu konu hakkında ne bildiğimizi kendimize sorarız, ne tür bilgiye ihtiyaç duyduğumuzu belirleriz bu sayede mevcut bilişsel düzeyimizi de sorgulamış oluruz. Sonra çözüm planlar uygular ve sonucu grupça tartışırız. Bu sayede de zihnimizi geliştirmiş oluruz. (A4)”*

Öğretmen adaylarının “Özel eğitim dersinde örnek olay inceleme yöntemiyle ders işleme sürecine yönelik görüşleriniz nelerdir?” soruna verdikleri yanıtların; derse aktif katılımı sağlama, derse yönelik tutum geliştirme, duygusal farkındalık kazandırma olmak üzere üç alt temada toplandığı görülmektedir.

Adayların çoğunluğu, özel eğitim dersinde örnek olay inceleme yöntemiyle ders işleme sürecinin öğrenenlerin derse yönelik olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağladığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu doğrultuda görüş belirten adaylardan birinin görüşü şöyledir. *“Yöntem dersi monotonluktan kurtardı, dersi daha dinlenir hale getirdi. Yöntem sayesinde özel eğitimin ne kadar önemli ve gerekli olduğunu anladık. Artık derse gelme, dersi dinleme amacımız dersi geçmek veya devamsızlık sıkıntısı yaşamamak değil örnek olaydaki özel gereksinimli öğrencinin engel durumuna göre hem bilgiler edinmek, yasal hakları neler öğrenmek hem de onlar için nasıl bir eğitim süreci planlayabileceğime yönelik bilgiler edinmek oldu. (A8)”* Adaylardan biri ise ders sürecinin sonunda akademik başarıların çoktan seçmeli testlerle test edileceğinin ve örnek olayların bu süreçte sınav sorusu olarak karşısına çıkmayacağına bilinciyle ders sürecinde bulunmasının, örnek olayların etkisini azalttığını ifade ederek görüşünü şöyle açıklamıştır. *“Bu yöntem bence de çok güzel bir yöntem. Fakat bu örnek olayların sınavda karşımıza çıkmayacak olması, direk bilgiye yönelik bir sınav yapılması örnek olayın üzerindeki etkisini sıfıra indirdi. Örnek olayları sınavda sorsanız keşke (A7).”*

Ayrıca öğretmen adayları görüşlerinde, özel eğitim dersinde örnek olay inceleme yöntemi ile ders işleme sürecinin duygusal farkındalık kazandırdığını ifade etmişlerdir. Adaylar, ders sürecinde kendi duygularını ve özel gereksinimli bireylerin duygularını örnek olaylar sayesinde daha iyi tanıdıklarını, özel gereksinimli bireylerin duygusal yaşantıları üzerinde daha derin düşündüklerini ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda görüş belirten adayların birinin ifadesi şöyledir. *“Örnek olaylarla işlenen dersler insanların duygularını uyarıyor. Olaydaki karakterin başarılı ya da başarısız oluşları bizi de etkiliyor. Onların her başarısı bizde de bir başarı hırsı uyandırıyor. Bu bence iyi bir şey. Çünkü o zaman onların duygularını daha iyi anlayabiliyorum. Ben nasıl başarılı olmak istiyorsam aynı şekilde onlar da başarılı olmak istiyor. O zaman işte düşünmeye başlıyorum. Ben başarılı olmak için kütüphaneye gidiyorum, internet kaynaklarından yararlanıyorum, arkadaşlarıma soruyorum, hocalarımla kapılarını*

kaçıyorum peki o ne yapabiliyor? Başarısız olacağı duygusuna kapılınca ne hissediyor, düşünüyorum. (A2)”

Öğretmen adaylarının “Özel eğitim dersinde örnek olayların öğrenme düzeyine etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? Niçin?” sorusuna verdikleri yanıtların olumlu olduğu ve olumlu görüşlerin de; kalıcılığı sağlamaya etkisi ve ezbercilikten uzaklaştırılmaya etkisi olmak üzere iki alt temada toplandığı görülmektedir.

Örnek olayların özel eğitim dersinde öğrenme düzeyine olumlu yönde etkisi olduğu yönünde görüş beyan eden adaylardan biri, örnek olayların öğrenmede kalıcılığı sağladığını şu sözlerle dile getirmiştir. “*İnanıyorum ki ileride bu örnek olaylardaki konulara benzer, özel gereksinimli öğrencilerle alakalı bir problemin ortaya çıkması halinde öğrenen kişi aradan yıllar geçse bile problem hakkında genel bir fikre sahip olacak ve problemi daha rahat çözecek. (A1)”*

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, örnek olay inceleme yöntemi öğretmen adaylarının üstbilişsel farkındalıklarını ve derse yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirmektedir.

Örnek olay inceleme yöntemi, öğrenenlerin problem çözme becerilerini geliştirmek amacıyla kullanılan etkili yöntemlerden biridir. Bireylerin problem çözme becerileri üstbilişsel farkındalık düzeyleri ile yakından ilişkilidir. Literatürdeki pek çok çalışmada da üstbilis ile problem çözme becerileri arasında pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir (Bakioğlu vd. 2015; Tüysüz, 2013; Howard, McGee, Shia ve Namsoo, 2000). Araştırmada örnek olaylar, özel gereksinimli öğrencilerin sınıf ortamında karşılaşılabilecekleri problemler göz önüne alınarak hazırlanmış ve öğrencilerin gereksinim türlerini dikkate alarak öğretmen adaylarının bu problemlere çözümler üretmeleri istenmiştir. Problemlerin çözümü sürecinde, adaylara örnek olayı daha iyi anlamaları ve çözümü nasıl gerçekleştirdiklerinin farkında olmaları için; olaya nasıl yaklaştıklarına, probleme nasıl çözüm yolları ürettiklerine, çözüm sürecinde bilgileri nasıl organize ettiklerine, çözüm sürecini nasıl planladıklarına yönelik çeşitli sorular yöneltilmiştir. Bu sorular aracılığıyla öğretmen adaylarının ürettikleri çözüm önerilerini değerlendirmeleri ve neyi nasıl yaptıklarının farkına varmaları sağlanmıştır. Bu öğrenme sürecinin de öğrenenlerin üstbilişsel farkındalıklarını olumlu yönde geliştirmede etkili olduğu söylenebilir. Nitekim Pehlivan ve Şahin (2007) tarafından yürütülen örnek olayın üstbilis etkisinin incelendiği araştırmada, uygulama sürecinde öğretmen adaylarına sunulan örnek olaylardan sonra, adayların neyi nasıl yaptıklarının farkında olmaları için örnek olayları nasıl ve ne kadar sürede yaptıkları ile ilgili sorular yöneltildiği, bu sorunların da üstbilişsel farkındalığın gelişimine katkıda bulunduğu belirtilmiştir. Ayrıca araştırmanın nitel verilerinin analizinden elde edilen sonuçlar incelendiğinde, adayların örnek olayların bilişsel farkındalığı arttırmak amacıyla derslerde kullanıldığı yönünde görüş beyan ettikleri görülmektedir. Adaylar,

örnek olaylardaki problemlere çözümler üretirken, konu hakkında bilgi düzeylerini sorguladıklarını, çözüm yollarını planlayıp uyguladıkları ve sonucu tartışarak bilişsel yapılarını geliştirdiklerini açıkça ifade ettikleri görülmüştür. Bu sonuç, araştırmanın nicel verilerini destekler niteliktedir.

Araştırmanın sonucunda örnek olay inceleme yönteminin öğretmen adaylarının derse yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirdiği belirlenmiştir. Yaklaşık 12 haftalık uygulama sürecinde öğrenciler kendilerinde merak uyandıran, dikkatlerini derse çekmelerini kolaylaştıran, uygulamalar yoluyla edindikleri bilgilerin kalıcılığını attırmaya yardımcı olan örnek olaylarla karşı karşıya kalmışlar ve derse isteyerek katılmışlardır. Nitekim araştırmanın nitel verilerinden elde edilen sonuçlar da nicel verilerin sonuçlarını destekler niteliktedir. Adayların çoğu örnek olay inceleme yöntemiyle ders işleme sürecinin, dersi monotonluktan kurtardığını ve derse yönelik olumlu tutumlar geliştirmelerine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Literatürde çeşitli derslerin işleniş sürecinde kullanılan örnek olay inceleme yönteminin öğrenenlerin derse yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirdiği tespit edilmiştir (İbrahimoğlu ve Öztürk, 2013; Ayyıldız ve Tarhan, 2012; Özkan ve Azar, 2005; Gabel, 1999; Greenfield, 1996).

Araştırmanın nitel verilerin analizinden elde edilen sonuçlarda, öğretmen adaylarının örnek olay inceleme yönteminin; öğrenilenlerin kalıcılığını attırmak, öğrenenlerin dikkatini derse ve konuya çekmek, problem çözme becerilerini geliştirmek, bilişsel farkındalığı arttırmak ve empati kurmak amacıyla derslerde kullanıldığı yönünde görüş beyan ettikleri belirlenmiştir. Şimşek ve Yaşar (2006) çalışmalarında, örnek olay yönteminin öğrenenlerin, bir problemi çözmeyi ve analiz edip sonuca ulaşmayı öğrenmelerini sağladığını ve öğrenmede kalıcılığı attırdığını belirtmişlerdir. Kabapınar ve Özkan (2012) tarafından yürütülen çalışmada öğretmenler örnek olay yönteminin; dersin çocukların akıllarında daha kalıcı olmasını sağlamak, çocukların derse katılımını sağlamak, derse motive etmek, öğrencileri sorunlarla birebir karşı karşıya getirip onların sorunları çözmeye çalışmasını sağlamak, çocuğun kendisini olayın içinde hissetmesini sağlamak amacıyla sınıfta kullanıldığını belirterek bu araştırmanın sonucuna benzer bulgular elde etmişlerdir.

Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının özel eğitim ders sürecinde kullanılan örnek olayların; derse aktif katılımı sağlamaya, derse yönelik tutum geliştirmeye ve duygusal farkındalık sağlamaya etkisi olduğu yönünde görüş belirttikleri belirlenmiştir. Araştırmanın bu alt boyutunda dikkatleri çeken nokta, adaylardan birinin (A8), yaklaşık 12 haftalık ders süreci sonunda özel eğitim dersindeki akademik başarısının çoktan seçmeli testlerle test edileceğinin ve testlerde örnek olaylara yer verilmeyeceğinin bilincinde olmasının, örnek olayların etkisini azalttığını ve bu durum derse yönelik olumsuz tutum geliştirmesine neden olduğunu belirtmesidir. Bu durum bizlere öğrenme sürecinde akademik başarıların çoktan seçmeli testlerde test edilmesinin artık kalıplaşmış bir uygulama haline geldiğini ve derslerde kullanılan ölçme araçlarının öğrenenlerin derse yönelik tutumlarını etkileyebileceğini göster-

mektedir. Nitekim literatürde çeşitli eğitim kademelerine görev yapan öğretmenlerin kullandıkları ölçme değerlendirme araçları incelendiğinde, öğretmenlerin çoğunlukla başarının ölçülmesinde çoktan seçmeli testleri tercih ettikleri görülmektedir (Yazıcı ve Sözbilir 2014; Cansız-Aktaş ve Baki, 2013; Özbaş ve Sağır, 2013; Taşkaya ve Meydan, 2012). Çoktan seçmeli testler eğitimde çok sık kullanılmasına rağmen Güneş (2012), bu testlerin öğrencileri ezbere yönettiğini, öğrenenlerin zihinsel işlem ve süreçlerini sınırlandırdığını ve dünyasını basitleştirdiğini belirtmektedir. Öğrencilerin kazanımlara ulaşma dereceleri ölçülecek ise elbette ki geleneksel değerlendirme yaklaşımlarının bir çeşidi olan çoktan seçmeli testlerin kullanılmasını uygundur. Ancak hemen her derste öğrencilerin süreçteki gelişimlerini göz ardı edip sadece ürüne yani kazanımlara ulaşma derecelerine bakılarak değerlendirme yaptığımızda, çağdaş yaklaşımların amaçladığı öğrenciyi bir bütün (bilişsel, duyuşsa, devinişsel, sosyal, ahlaki vb) olarak görme ve değerlendirme hedefinin aksine öğrenciyi bilgiyi öğrenmesi gereken adeta bir robot olarak görme hedefine doğru yönelmiş oluruz. Dolayısıyla öğrenme sürecinde, öğrenenlerin bir bütün olarak gelişimini görebilmemiz için çoktan seçmeli testlerin yanı sıra alternatif değerlendirme araçlarının da kullanılması gerekmektedir. İzci, Göktaş ve Şad (2014) çalışmalarında öğretmen adaylarının alternatif ölçme ve değerlendirmelerin öğrenenleri derse karşı güdülediği yönünde olumlu tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir. Bu noktada önemli olan öğretmenlerin ve öğretim üyelerinin alternatif değerlendirme yaklaşımlarını kullanmaya yönelik olumlu bir tutum içinde olmaları ile birlikte öğrenme sürecinde bu yaklaşımları doğrudan kullanmalarındır. Çünkü salt olumlu tutuma sahip olmak bu yaklaşımları kullanmakla eş değer değildir.

Araştırmada öğretmen adaylarının “Özel eğitim dersinde örnek olayların öğrenme düzeyine etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna yönelik görüşlerinin olumlu olduğu ve bu duruma gerekçe olarak da örnek olayların öğrenmede kalıcılığı sağladığını ve öğrenenleri ezberden uzaklaştığını belirttikleri tespit edilmiştir. Bu araştırmanın sonucuna yönelik beklenen bir durumdur. Araştırmanın uygulama sürecinde, öğretmen adayları örnek olaylardaki problem durumlarına çözümler üretmeye çalışırken, ders kitabı dışındaki diğer kaynaklara (internet araştırmaları, diğer öğretim üyeleriyle görüşme, gazete, kitap, dergi tarama vb) yönelmiş, arkadaşları ile fikir alışverişinde bulunmuş, topladıkları bilgileri bir araya getirip analiz etmişlerdir. Bu süreçte öğrenenler kitaplarda yer alan özel gereksinimli bireyler ve özelliklerine yönelik açıklayıcı bilgileri ezberlemek zorunda kalmamış ve öğrenme sürecine bizzat katılıp öğrenme sorumluluğunu üstlendikleri için kalıcı öğrenmeler gerçekleştirmişlerdir.

Bu araştırmanın sonucunda elde edilen veriler ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Örnek olay yöntemi yüksek öğretimde özel eğitim dersi gibi teorik ağırlıklı olan sınıf yönetimi, eğitim psikolojisi, öğretim ilke ve yöntemleri vb. derslerde kullanılarak öğretmen adaylarının teorik olarak edindikleri bilgileri uygulamaları sağlanabilir ve böylelikle adayların edindikleri bilgilerin kalıcılığını

arttırmalarına imkan tanınabilir.

2. Gelecekte farklı derslerde, örnek olay yönteminin üstbilişsel farkındalığa etkisini araştıran çalışmalar yürütülebilir.
3. Gelecekte örnek olay yöntemiyle uygulanan ders sürecinde öğrenenlerin başarılarının alternatif ölçme değerlendirme araçları kullanılarak test edilmesinin öğrenenlerin derse yönelik tutumlarına etkisini inceleyen çalışmalar yapılabilir.

5. Kaynakça

- Alacapınar, G. F. (2009). İstasyon tekniği ile ders işlemeye yönelik öğrenci görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 137-147.
- Atıcı, R. (2014). Kaynaştırma öğrencilerinin okul hayatında yaşadığı zorluklar. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, 9 (5), 279-291.
- Aurah, M. C. (2013). The effects of self-efficacy beliefs and metacognition on academic performance: A mixed method study. *American Journal of Educational Research*, 1 (8), 334-343.
- Avramidis, E., Bayliss, P. & Burden, R. (2000). A survey into mainstream teachers' attitudes towards the inclusion of children with special educational needs in the ordinary school in one local education authority. *Educational Psychology*, 20 (2), 191-211.
- Ayyıldız, Y. ve Tarhan, L. (2012). Effect of case studies on primary school teaching students' attitudes toward chemistry lesson. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 62-70.
- Bakioğlu, B., Alkış-Küçükaydın, M., Karamustafaoğlu, O., Uluçmar-Sağır, Ş., Akman, E., Ersanlı, E. ve Çakır, R. (2015). Öğretmen adaylarının biliş ötesi farkındalık düzeyi, problem çözme becerileri ve teknoloji tutumlarının incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 22-33.
- Bigham, T. (2010). *Do teachers have a negative attitude towards the inclusion of students with special needs?*. (Unpublished Master Thesis), Ohio University.
- Brown, A. L. (1987). Metacognition, motivation, and understanding In F. E. Weinert, R. H. Kluwe (Eds.), *Metacognition, executive control, self-regulation, and other more mysterious mechanisms*. (p.65, 116). Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Cavkaytar, A. (2014). Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim. İçinde H. İ. Diken, (Ed.), *Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar ve özel eğitim*. (s. 1-28) Ankara: Pegem Akademi.
- Cameron, A. F., Trudel, M. C., Titah, R. & Léger, P. M. (2012). The live teaching case: A new is method and its application. *Journal of Information Technology Education: Research*, 11, 27-41.
- Cansız -Aktaş, M. ve Baki, A. (2013). Yeni ortaöğretim matematik dersi öğretim programının ölçme değerlendirme boyutu ile ilgili öğretmen görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21 (1), 203-222.
- Fırat-Durdukoca, Ş. (2015). Özel eğitim dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Turkish Studies*, 10(11), 651-666. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8451>
- Fırat-Durdukoca, Ş. (2013). Dizgeli eğitim ve düz anlatım yöntemleriyle işlenen öğretim uygulamalarının öğretmen adaylarının epistemolojik inanç, öğrenme yaklaşımları, üstbilişsel farkındalık ve akademik başarılarına etkisi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

- Gabel, C. (1999, March). *Using case studies to teach science*. National Association For Research in Science Teaching National Conference. Boston, Massachusetts,
- Gözütok, F. D. (2006). Öğretim ilke ve yöntemleri, Ankara: Ekinoks Yayınları.
- Greenfield, T. A. (1996). Gender, ethnicity, science achievement, and attitudes. *Journal of Research in Science Teaching*, 33 (8), 901–933.
- Güler, A., Halıcıoğlu, M. B. ve Taşgim, S. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Güneş, F. (2012). Testlerden etkinliklere Türkçe öğretimi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(1), 31-42.
- Howard, B. C., McGee, S., Shia, R. & Namsoo, H. (2000). *Metacognitive self-regulation and problem-solving: expanding the theory base through factor analysis*, <http://www.cet.edu/pdf/instrdev.pdf>American (2015, Aralık)
- İbrahimoğlu, Z. ve Öztürk, C. (2013). Sosyal bilgiler dersinde örnek olay yöntemi kullanımının öğrencilerin akademik başarıya karşı tutum ve eleştirel düşünme becerileri üzerine etkileri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (2), 523-547.
- İzci, E., Göktaş, Ö. ve Şad, S. N. (2014). Öğretmen adaylarının alternatif ölçme değerlendirmeyle ilişkin görüşleri ve yeterlilik algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 15(2), 37-57.
- Kabapınar, Y. ve Özkan, Ö. (2012). Hayatın bilgisine ilişkin deneyimler sunma boyutunda hayat bilgisi ders kitaplarındaki örnek olaylar ve işlevleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 35, 137-156.
- Kumral, O. ve Saracaloğlu, S. (2011). Eğitsel eleştiri modeli ile sınıf öğretmenliği meslek bilgisi dersleri programının değerlendirilmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6 (1), 106- 118.
- Lin, X. (2001). Designing metacognitive activities. *Educational Technology Research and Development*, 49(2), 23-40.
- Malak, S. (2013). Inclusive education reform in Bangladesh: Pre-service teachers' responses to include students with special educational needs in regular classrooms. *International Journal of Instruction*, 6(1), 195-214.
- McFarlane, A. D. (2015). Guidelines for using case studies in the teaching learning process. *College Quarterly*, 18(1). <http://collegequarterly.ca/2015-vol18-num01-winter/mcfarlane.html> (2016, Mart)
- MEB (2015). Milli eğitim istatistikleri örgün eğitim 2014-2015. http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_organ_egitim_2014_2015.pdf (2015, Aralık)
- MEB (2007). Milli eğitim istatistikleri örgün eğitim 2006-2007 http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_12/06020711_meb_istatistikleri_organ_egitim_2006_2007.pdf (2015, Aralık)
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. California: Sage Publications.
- Özbaş, N. ve Sağır, Ş. U. (2013). Sınıf öğretmenlerinin düşünme stilleri ve kullandıkları ölçme-değerlendirme yöntemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 305-321.
- Özdemir, N. (2008). *Sınıfta kaynaştırma öğrencisi olan ve olmayan ilköğretim öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

- Özdemir, H. ve Ahmetoğlu, E. (2012). Okul öncesi öğretmenlerinin yaşları ve mesleki deneyimleri açısından kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Journal of Educational and Instructional Studies in the World*, 2(1), 68-74.
- Özkan, M. ve Azar, A. (2005). Örnek olaya dayalı öğretim yönteminin dokuzuncu sınıf öğrencilerinin ders başarıları ve derse karşı tutumlarına olan etkisinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 168. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/168/index3-ozkan.htm (2016, Ocak)
- Pehlivan, E. ve Şahin, F. (2007). Fen bilgisi dersi “Canlının İç Yapısına Yolculuk” ünitesinde örnek olay yönteminin başarıya, hatırlamaya ve bilişüstü becerilerin gelişimine etkisi. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 25(25), 171- 184.
- Sadioğlu, Ö., Batu, S., Bilgin, A. ve Oksal, A. (2013). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin sorunları, beklentileri ve önerileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1743-1765.
- Sönmez, V. (2003). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Snyder, R. F. (1999). Inclusion: A qualitative study of inservice general education teachers’ attitudes and concern. *Education*, 120(1), 173-180.
- Soodak, L C., Podell, D. M. & Lehman, L. R. (1998). Teacher, students and school attributes as predictors of teachers’ responses to inclusion. *The Journal of Special Education*, 31, 480-497.
- Şahin, S., Atasoy, B. ve Somyürek, S. (2010). Öğretmen eğitiminde örnek olay yöntemi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 253 -277.
- Şimşek, S. ve Yaşar, Ş. (2006). Örnek olaya dayalı öğretimin ilköğretim hayat bilgisi dersinde akademik başarıya ve öğrenmede kalıcılığa etkisi. *Eurasian Journal of Educational Research*, 24, 171-179.
- Taşkaya, S. M. ve Meydan, A. (2012). Sınıf öğretmenliği anabilim dalında kullanılan ölçme araçları üzerine bir inceleme. http://birimler.dpu.edu.tr/app/views/panel/ckfinder/userfiles/17/files/DERG_/32/1.cilt/23-34.pdf (2016, Ocak)
- Tüysüz , C. (2013). Üstün yetenekli öğrencilerin problem çözme becerisine yönelik üstbilgi düzeylerinin belirlenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 10 (21), 157-166.
- Vaughn, S., Schumm, S. J., Jallad, B. , Slusher, J. & Saumell, L. (1996). Teachers’ views of inclusion. learning disabilities. *Research and Practice*, 11, 96-106.
- Vuran, S. (Ed.). (2013). Özel eğitim. Ankara: Maya Akademi.
- Yazıcı, F. ve Sözbilir, M. (2014). İlköğretim 6-8. sınıf öğretmenlerinin ölçme değerlendirme yöntemlerine ilişkin kullanım sıklıkları ve yeterli düzeyleri: Erzurum örnekleme. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 8(2), 164-196.
- Yıldırım-Doğru, S. S. (2013). Erken çocuklukta özel eğitim. İçinde Yıldırım-Doğru, S. S. (Ed.), *Erken çocukluk döneminde özel eğitim*. Ankara: Maya Akademi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111011_ozel_egitim_kanun_hukmunda_kararname.pdf (2015, Aralık)

Extended Abstract

Purpose of the study: *The purpose of the study is to determine the effect of training applications arranged for the case study method in the special education course on*

prospective teachers' metacognitive awareness and attitudes towards the course. To make better inferences about the effectiveness of application process and to explain results of the study better, the prospective teachers' opinions about the course were also obtained within the study.

Method: The study sample consisted of twenty-eight female ($n=28$) and thirty male ($n=30$) second year prospective teachers studying in the Psychological Counseling and Guidance Department of Educational Faculty at Kafkas University. This is a mixed method study using rounded (embedded) theory. Its quantitative data were gathered using one group pretest-posttest model, while the qualitative data were gathered using focus group interviews.

This study determined the prospective teachers' metacognitive awareness levels using the "Metacognitive Awareness Scale" developed by the researcher. The scale is a 5-point Likert type scale consisted of total eighteen positive items and three factors. The Cronbach's alpha reliability coefficient value of the entire scale was determined to be .75. The attitudes of prospective teachers towards special education course were also determined using the "Special Education Course Attitude Scale" developed by the researcher. The scale is a 5-point Likert type scale consisted of total seventeen positive items and three factors. The Cronbach's alpha reliability coefficient value of the entire scale was determined to be 0.88. The prospective teachers' opinions on the implementation of case study method in the special education course were elicited in semi-structured interviews. These face-to-face interviews with the voluntary participation of eight prospective teachers from the study sample were conducted recording with audio recording device. The researcher moderated the interviews.

The correlated groups *T* test and the Wilcoxon signed rank test were used to analyze quantitative data. Content analysis was used for the qualitative data. Miles and Huberman's (1994) formula ($\text{Reliability} = \frac{\text{Agreement}}{\text{Agreement} + \text{Disagreement}}$) was used to determine the reliability of the content analysis and it was found to be 94%.

In this study, a one semester (12 week) special education course was held using the case study method—specifically, the question and answer method, drama, brainstorming and talking circles.

Findings: It was determined that there is a significant difference between the prospective teachers' pretest and posttest metacognitive awareness levels and attitudes towards the course, and this difference in all the scale's sub-dimensions favored the posttest. This study also determined that the prospective teachers participated in the study have positive opinions about teaching special education using the case study method.

Conclusion and Discussion: This study determined that training applications arranged for case study method improved the prospective teachers' metacognitive

awareness and attitudes towards the course. In application process of the study, case studies were prepared with consideration for the problems that students with special needs face in the classroom. The prospective teachers were asked to find solutions for these problems. In the problem-solving process, questions were addressed to the prospective teachers to help them understand the case study better, be aware of how they found solutions, and ensure that they evaluated their solutions. It can be said that this learning process also effectively improves the metacognitive awareness of learners. During the semester, the students worked on case studies to increase the permanency of the knowledge they acquired, to arouse their interest, to focus their attention on the lessons and they attended the lessons willingly. This leads prospective teachers to improve their attitudes towards the course. The results of the study's qualitative and quantitative data confirm one another. The prospective teachers stated that the case study improved their attitudes towards course, ensured active participation in lessons, increased their cognitive awareness, affective awareness and empathy and made rote learning less appealing.